

RAPORT

DOTYCZĄCY WSPÓŁPRACY WYBRANYCH JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI W ZAKRESIE REALIZACJI DZIAŁAŃ NA RZECZ EDUKACJI

Raport powstał w ramach programu „Samorząd wspierający szkoły z pasją” realizowanego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Program współfinansowany jest przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i realizowany w ramach jednej z dwóch inicjatyw flagowych MEN, które ogłosiło rok szkolny 2011/2012 rokiem szkoły z pasją.

Autor raportu: Agnieszka Brzezińska, Centrum Edukacji Obywatelskiej

Warszawa, 2011 rok

Centrum Edukacji Obywatelskiej to niezależna instytucja edukacyjna, która powstała w 1994 roku. Od tego czasu upowszechniamy wiedzę, umiejętności i postawy potrzebne w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Wprowadzamy do szkół programy, które podnoszą efektywność kształcenia, pomagają młodym ludziom rozumieć świat, rozwijają krytyczne myślenie, wiarę we własne możliwości, zachęcają do angażowania się w życie publiczne oraz działania na rzecz innych. Obecnie realizujemy blisko 30 programów adresowanych do dyrektorów, nauczycieli i uczniów. Od wielu lat CEO współpracuje także z jednostkami samorządu terytorialnego, realizowaliśmy m.in. program „20 lat Wspólnie” oraz program POST (Polityka Oświatowa Samorządu Terytorialnego). Zapraszamy na naszą stronę internetową www.ceo.org.pl

Raport udostępniany jest bezpłatnie na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska License. Dozwolone jest jej kopiowanie i wykorzystywanie w celach niekomercyjnych, z podaniem autorstwa. W publikacji nie wolno wprowadzać zmian, przekształcać utworu ani tworzyć nowych dzieł na jego podstawie.

PARTNERZY

PATRONI MEDIALNI

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
Raport	5
I. Dostęp do informacji publicznej	6
II. Analiza programów współpracy samorządu z organizacjami i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	9
III. Analiza szczegółowego sposobu konsultowania z radami pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego i innych uchwał w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.	17
IV. Analiza wymiaru finansowego współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi	19
V. Analiza wydatków samorządów na oświatę i edukację.	21

WSTĘP

Raport powstał w ramach programu „Samorząd wspierający szkoły z pasją”, którego celem jest pomoc władzom samorządowym w tworzeniu polityki edukacyjnej, nastawionej na wykorzystanie oświaty i potencjału młodych mieszkańców do rozwoju lokalnego i budowy kapitału społecznego. Większe otwarcie szkoły na społeczność lokalną, jej zasoby i problemy, a także na współpracę z organizacjami pozarządowymi, może bowiem wzmocnić jakość kształcenia i pomóc uczniom rozwijać ich postawy obywatelskie, zainteresowania i pasje.

Celem raportu było nakreślenie formalnych aspektów współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi, w szczególności zaś współpracy w obszarze edukacji. Na potrzeby raportu przeanalizowano szereg dokumentów regulujących te kwestie. Wyniki raportu oparte są wyłącznie o prezentowane w nich dane. Niniejszy dokument stanowi punkt wyjścia do dalszej analizy tego zagadnienia w oparciu o praktyczne doświadczenia samorządów terytorialnych.

W badaniu zostało uwzględnionych 25 jednostek samorządu terytorialnego (5 gmin wiejskich, 5 gmin miejsko-wiejskich do 15 tys. mieszkańców, 5 gmin miejskich liczących od 30 do 50 tys. mieszkańców, 5 gmin miejskich powyżej 100 tys. mieszkańców i 5 powiatów ziemskich). W grupie badanych jednostek samorządu terytorialnego uwzględniono reprezentację wszystkich województw. Na wstępie przeanalizowano kwestie związane z dostępem do informacji publicznej, następnie dokonano analizy programów współpracy samorządu z organizacjami i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Kolejną część raportu dotyczy szczegółowego sposobu konsultowania z radami pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego i innych uchwał w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji. Następnie przeanalizowano wymiar finansowy współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi i szczegółowo wydatki na oświatę i edukację.

RAPORT

Badaniem objętych zostało 25 jednostek samorządu terytorialnego: 5 gmin wiejskich, 5 gmin miejsko-wiejskich do 15 tys. mieszkańców, 5 gmin miejskich liczących od 30 do 50 tys. mieszkańców, 5 gmin miejskich powyżej 100 tys. mieszkańców i 5 powiatów ziemskich.

W grupie badanych jednostek samorządu terytorialnego uwzględniono reprezentację wszystkich województw. Liczba JST reprezentujących poszczególne województwa:

województwo	liczba JST poddanych badaniu
lubelskie	1
dolnośląskie	2
kujawsko-pomorskie	2
lubuskie	1
łódzkie	2
małopolskie	2
mazowieckie	1
opolskie	1
podkarpackie	2
podlaskie	2
pomorskie	1
śląskie	2
świętokrzyskie	1
warmińsko-mazurskie	2
wielkopolskie	1
zachodniopomorskie	2
16 województw	25 JST

Weryfikowane informacje pochodzą z następujących dokumentów obowiązujących w badanym samorządzie:

- programu współpracy danego samorządu (na 2011 rok) z organizacjami i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- szczegółowego sposobu konsultowania z radami pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji;
- sprawozdania z realizacji programu współpracy danego samorządu z organizacjami za 2010 r.

W wypadku braku możliwości odnalezienia ze:

- sprawozdania z wykonania budżetu danego samorządu za 2010 r.

W wypadku braku możliwości odnalezienia powyższych z:

- planu budżetu danego samorządu – na podstawie uchwały budżetowej na 2010 r.

I. DOSTĘP DO INFORMACJI PUBLICZNEJ

Pierwsza trudność, którą trzeba było przezwyciężyć, to sposób prezentowania poszukiwanych w analizie dokumentów przez niektóre samorzady, niekiedy nawet ich brak.

Poszukiwania dokumentów prowadzone były na portalach internetowych właściwych samorządów, w Biuletynie Informacji Publicznej danego samorządu oraz w Internetowym Systemie Aktów Prawa Miejscowego.

1. ZAKŁADKA LUB PORTAL INTERNETOWY ADRESOWANY DO ORGANIZACJI.

Na 25 JST 8 (32%) nie posiada na swojej stronie internetowej lub w BIP zakładki adresowanej do organizacji pozarządowych, która zawierałaby uchwały prawa miejscowego, regulujące zasady współpracy samorządu z organizacjami.

W gminach wiejskich 2 z 5 samorządów mają taką zakładkę: w jednej z nich znaleźć można zarówno akty prawa miejscowego dot. organizacji, ogłoszenia o konkursach jak i inne informacje, zaproszenia i ogłoszenia ważne dla ngo. W drugiej gminie zamieszczono jedynie akty prawa miejscowego i ogłoszenia o konsultacjach. Konkursów należy szukać w wiadomościach na stronie głównej.

W gminach miejsko-wiejskich do 15 tys. mieszkańców także w 2 z 5 samorządów istnieje zakładka adresowana do organizacji pozarządowych. W obu samorządach znajdziemy tam ogłoszenia o konkursach ofert wraz z wzorem oferty, umowy i sprawozdania,

program współpracy z organizacjami, inne ogłoszenia (np. o szkoleniach, konferencjach). Na jednej ze stron zamieszone są także ogłoszenia o wynikach konkursów ofert, na drugiej natomiast ankieta aktualizacji danych dla organizacji, prośba o wskazanie reprezentantów do komisji konkursowych. Niestety – w obu samorządach uchwały dotyczące sposobu konsultowania z organizacjami nie zostały podlinkowane do zakładki dla organizacji. Trzeba ich szukać w uchwałach rady określonej kadencji na BIP.

W gminach miejskich od 30 do 50 tys. mieszkańców w 3 samorządach jest specjalna zakładka poświęcona organizacjom. W dwóch pozostałych podobne rozwiązanie także istnieje, jednak zawiera jedynie spis organizacji działających na terenie samorządu (w jednej gminie lista wszystkich orga-

nizacji z podziałem na obszary ich działania, w drugiej – lista uprawnionych do otrzymania 1% na OPP). W pozostałych trzech samorządach, w zakładce dla organizacji, znajdziemy: bazę organizacji, ogłoszenia o konkursach, ich wyniki, wzór oferty i sprawozdania, linki do przepisów prawa i stron ważnych dla ngo. Na jednej ze stron jest raport z monitorowania partycypacji społecznej i wytyczne dla organizacji składających wnioski.

W dwóch z trzech gmin mających specjalne zakładki dla organizacji brakuje na nich podstawowych aktów prawa miejscowego (programu współpracy i regulaminu konsultowania z organizacjami – trzeba ich szukać w uchwałach rady określonej kadencji na

**NA 25 JST 8 (32%) NIE
POSIADA NA SWOJEJ
STRONIE INTERNETOWEJ
LUB W BIP ZAKŁADKI
ADRESOWANEJ DO ORGANIZACJI
POZARZĄDOWYCH, KTÓRA
ZAWIERAŁABY UCHWAŁY
PRAWA MIEJSCOWEGO,
REGULUJĄCE ZASADY
WSPÓŁPRACY SAMORZĄDU
Z ORGANIZACJAMI.**

BIP). Jedna z gmin utrzymuje nieaktualny odrębny portal dla organizacji – zawierający nieaktualizowane informacje i mogący wprowadzić w błąd.

W gminach miejskich od 100 tys. mieszkańców, we wszystkich 5 jednostkach, istnieją specjalne miejsca poświęcone organizacjom pozarządowym na stronach internetowych samorządu. W 3 z nich są to odrębne portale internetowe, w 2 zakładki w ramach istniejących portali (portal miejski, BIP), w 1 samorządzie istnieje zarówno portal dla organizacji jak i zakładka na BIP.

Zakładki na stronach samorządu we wszystkich 3 jednostkach zawierają następujące informacje: konkursy dla organizacji i ich wyniki, wzory ofert, umów, sprawozdań, regulamin prac komisji konkursowej, akty prawa miejscowego dotyczące współpracy z ngo. Na dwóch stronach znajdują się ogłoszenia o konsultacjach aktów prawa miejscowego i informacje o grantach zewnętrznych dla organizacji. Na jednej stronie - wykaz lokali dla organizacji (wniosek o przydzielenie, kontrolę, sprawozdanie z wykozystania lokalu) oraz informacje o pracach zespołu doradczo-inicjatywnego, na innej baza organizacji, lista uprawnionych do 1% i informacje na temat miejskiej kampanii 1%, szkolenia dla organizacji, informacje o zespole konsultacyjnym oraz centrum współpracy organizacji powołanym przez miasto i jego ofercie, pełnomocniku prezydenta ds. organizacji pozarządowych. Na kolejnej - lista reprezentantów organizacji zgłoszonych do prac w komisjach konkursowych, podstawowe informacje na temat wolontariatu (ogłoszenia, akty prawne) i sprawozdania organizacji z realizowanych zadań publicznych.

Odrębne portale poświęcone współpracy samorządu z organizacjami.

Z uwagi na szerokie możliwości, jakie otwiera uru-

chowanie odrębnego portalu dla organizacji pozarządowych, potraktujemy hasłowo zawarte tam bogactwo treści.

Wszystkie trzy portale prezentują następujące informacje: ogłoszenia o konkursach ofert wraz z wzorami dokumentacji (oferta, umowa, sprawozdanie, zgłoszenie reprezentantów do prac w komisji konkursowej), lokalne i krajowe przepisy prawa regulujące istnienie organizacji i ich współpracę z administracją publiczną, bazę organizacji (z formularzami zgłoszenia/aktualizacji danych) w tym uprawnionych do otrzymywania 1% (wskazówki jak przekazać podatek, wymagania dla OPP), informacje o wolontariacie, ogłoszenia o szkoleniach i konferencjach, zewnętrznych konkursach, ważne

linki do stron organów administracji, grantodawców, programów operacyjnych, portali informacyjnych ngo itp.

Na dwóch portalach znajdują się sprawozdania z realizacji programu współpracy z organizacjami, wiadomości o działaniach rady pożytku publicznego i pełnomocniku prezydenta ds. organizacji pozarządowych.

**NA 25 JST 7 (28%)
POSIADA W ZAKŁADCE
DLA ORGANIZACJI LUB NA
ODRĘBNYM PORTALU Miejsce
POŚWIĘCONE KONSULTOWANIU
Z ORGANIZACJAMI AKTÓW
PRAWA MIEJSCOWEGO
I INNYCH UCHWAŁ.**

Specyficzne dla poszczególnych samorządów: na jednym z portali ogłoszenia o prowadzonych konsultacjach, działalności rady organizacji pozarządowych w mieście, ofercie miejskiego centrum organizacji pozarządowych, na innym informacja o wysokości środków przekazanych organizacjom w kolejnych latach, kalendarz spotkań tematycznych organizacji, roczny harmonogram konkursów dla organizacji.

W powiatach, we wszystkich 5 badanych samorządach, istnieją wydzielone zakładki dla organizacji pozarządowych. W jednym dodatkowy portal dla ngo – dofinansowany ze środków POKL. Na wszystkich zakładkach publikowane są następujące informacje: program współpracy z organizacjami

(niestety tylko na jednej stronie zamieszczono sprawozdanie z realizacji programu), baza organizacji, w tym na 4 stronach lista uprawnionych do otrzymania 1%, zasady przekazywania podatku na OPP, ogłoszenia o konkursach ofert z wzorami dokumentów, informacje i linki do zewnętrznych konkursów dla organizacji i inne ogłoszenia (szkolenia, konferencje, spotkania). Na 3 stronach zamieszczono informacje o aktach prawa miejscowego i krajowego, regulujących współpracę samorządów z organizacjami i istnienie organizacji pozarządowych, przydatne adresy i linki do portali i instytucji.

Specyficzne: na jednej ze stron zamieszczono informacje o radzie pożytku publicznego (skład, ogłoszenie o naborze, formularze), na innej zasady użytkowania wpisu do ewidencji organizacji (wraz z dokumentami) oraz informację o osobach w powiecie i jego gminach - odpowiadających za współpracę z ngo. Na dwóch stronach wydzielono linki do ogłoszeń związanych z konsultacjami aktów prawa miejscowego.

Odrębny portal dla ngo w jednym z powiatów zawiera następujące informacje: bazę organizacji, giełdę współpracy (poszukiwani partnerzy do projektu, pracownicy, wolontariusze), informację o konkursach lokalnych i zewnętrznych, ogłoszenia o konsultacjach, akty prawa lokalnego, krajowego, wpisy do ewidencji.

2. ZAKŁADKA LUB PORTAL INTERNETOWY POŚWIĘCONY KONSULTACJOM Z ORGANIZACJAMI.

Na 25 JST 7 (28%) posiada w zakładce dla organizacji lub na odrębnym portalu miejsce poświęcone konsultowaniu z organizacjami aktów prawa miejscowego i innych uchwał. Wyodrębnienie takie zdecydowanie ułatwia odnalezienie informacji o trwających konsultacjach – nie trzeba ich szu-

kać w aktualnościach załączek dla organizacji lub w ogłoszeniach/wiadomościach samorządu.

Odrębną przestrzeń informowania o konsultacjach opublikowano w zakładkach dla organizacji w 1 gminie wiejskiej, 3 miastach powyżej 100 tys. (przez jedno duże miasto utworzony został odrębny portal poświęcony konsultacjom społecznym z organizacjami i mieszkańcami) i w 3 powiatach.

3. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI.

Spośród 25 analizowanych JST udało się odnaleźć sprawozdania z realizacji programu współpracy z organizacjami 7 spośród nich: 3 należą do miast od 30 do 50 tys., 2 do miast powyżej 100 tys., 2 do powiatów. W grupie gmin wiejskich i miejsko-wiejskich do 15 tys. nie odnaleziono sprawozdania z realizacji programu współpracy.

4. SPRAWOZDANIE Z WYKONANIA BUDŻETU DANEGO SAMORZĄDU, PLAN BUDŻETU – UCHWAŁA BUDŻETOWA.

W 17 samorządach (68%) odnaleziono zostały opisowe sprawozdania z wykonania budżetu z załącznikami. W 6 spośród pozostałych 8 samorządów odnaleziono uchwały budżetowe wraz z załącznikami, umożliwiającymi odnalezienie informacji dotyczących planów wydatków.

W 2 samorządach nie udało się odnaleźć budżetu na 2010 rok w formie sprawozdania lub planu, umożliwiającego weryfikację finansowej współpracy z organizacjami pozarządowymi. W jednym z tych samorządów (gmina miejska od 30 do 50 tys.) istnieje sprawozdanie z realizacji programu współpracy z organizacjami, które pozwoliło odczytać potrzebne dane finansowe. W drugim (gmina wiejska) – znalezienie tych danych w ramach zasobów internetowych aktów prawa miejscowego okazało się niemożliwe.

**W 7 SPOŚRÓD 25
ANALIZOWANYCH JST UDAŁO
SIĘ ODNALEŹĆ SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI PROGRAMU
WSPÓŁPRACY
Z ORGANIZACJAMI.**

II. ANALIZA PROGRAMÓW WSPÓŁPRACY SAMORZĄDU Z ORGANIZACJAMI I PODMIOTAMI, O KTÓRYCH MOWA W ART. 3 UST. 3 USTAWY Z DNIA 24 KWIETNIA 2003 R. O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE.

We wszystkich 25 analizowanych JST uchwalone zostały programy współpracy z organizacjami na 2011 r. W 20 powstały roczne programy współpracy, w 3 wieloletnie programy współpracy, natomiast w 2 samorządach istnieją zarówno roczne jak i wieloletnie programy współpracy.

Można zatem stwierdzić, że w 100% badanych samorządów uchwalone zostały programy współpracy z organizacjami pozarządowymi, z czego aż w 88% badanych samorządów są to roczne programy współpracy.

Zachowała się dokumentacja (w zapisach programu, na stronach BIP, na portalach gmin lub innych portalach), że w 23 samorządach (92%) program współpracy poddany został konsultacjom z organizacjami pozarządowymi.

POWIĄZANIE PROGRAMU WSPÓŁPRACY Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI SAMORZĄDU.

W 8 programach współpracy (32%) zapisano realizację zaleceń z istniejących dokumentów strategicznych i programowych, realizowanych przez dany samorząd. W pozostałych samorządach, po analizie istniejących dokumentów strategicznych, można stwierdzić, że programy współpracy nie nawiązują wprost do strategii rozwoju gminy (17 progra-

mów), realizują cele i zadania przyjęte w tych dokumentach. Przyjmujemy zatem, że zapisy 100% analizowanych programów współpracy wypełniają zalecenia i wskazania oraz wyznaczają zadania dla organizacji wskazane w dokumentach strategicznych badanych samorządów terytorialnych.

CZY ZAPISY PROGRAMU DOTYCZĄ OBSZARU EDUKACJI OŚWIATY (LUB W JAKIKOLWIEK SPOŚÓB MOŻNA JE TAK ODCZYTAĆ)?

Zapisy wszystkich programów współpracy można odczytać jako umożliwiające realizowanie działań w obszarze edukacji. W 17 programach (68%) zapisy wprost wskazują na zadania w zakresie edukacji, w pozostałych 8 wskazane obszary umożliwiają prowadzenie działań edukacyjnych.

Istnieje zauważalna tendencja: im większy samorząd terytorialny tym opis zadań związanych z edukacją staje się bardziej szczegółowy i precyzyjny.

Poniżej wybrane przykłady zapisów w podziale na typy samorządów.

W gminach wiejskich:

- wspieranie proekologicznej

edukacji mieszkańców;

- wychowanie i edukacja dzieci i młodzieży.

WE WSZYSTKICH 25 ANALIZOWANYCH JST UCHWALONE ZOSTAŁY PROGRAMY WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI NA 2011 R. W 20 POWSTAŁY ROCZNE PROGRAMY WSPÓŁPRACY, W 3 WIELOLETNIE PROGRAMY WSPÓŁPRACY, NATOMIAST W DWÓCH SAMORZĄDACH ISTNIEJĄ ZARÓWNO ROCZNE JAK I WIELOLETNIE PROGRAMY WSPÓŁPRACY.

W gminach miejsko-wiejskich do 15 tys. mieszkańców:

- wspieranie inicjatyw wzbogacających ofertę z zakresu edukacji kulturalnej i artystycznej mieszkańców - dorosłych, młodzieży, dzieci;
- w zakresie nauki, edukacji, oświaty i wychowania: rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz popularyzacja różnych dziedzin wiedzy wśród dzieci i młodzieży;
- zadania związane z prowadzeniem świetlic środowiskowych z programem o charakterze kulturalno – edukacyjno – sportowym;
- wspieranie wartościowych programów edukacji kulturalnej;
- wspieranie działalności edukacyjnej poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych;
- wspieranie edukacji kulturalnej i działań artystycznych dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych;
- w zakresie edukacji, kultury fizycznej i sportu: promowanie działań ukazujących wiedzę i umiejętności dzieci i młodzieży w różnych dziedzinach.

W gminach miejskich od 30 do 50 tys. mieszkańców:

- prowadzenie akcji i kampanii społecznych, w tym z zakresu ekologii i edukacji;
- organizowanie wyjazdów szkoleniowo-wypoczynkowych dla dzieci i młodzieży w okresie wakacji;
- w obszarze ochrony i promocji zdrowia: edukacja prozdrowotna i proekologiczna;
- w obszarze nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania: wspieranie realizacji zadań o tematyce etycznej, moralnej, poznawczej, wspieranie aktywności młodzieży.

W gminach miejskich powyżej 100 tys. mieszkańców:

- zadania w zakresie edukacji, oświaty i wychowania: działania wychowawcze i edukacyjne na rzecz dzieci i młodzieży – kształtowanie postaw patriotycznych, pielęgnowanie tradycji lokalnych i regionalnych, rozwijanie aktywności obywatelskiej, popularyzacja wiedzy morskiej, tradycji morskich i historii Marynarki RP; wspieranie działalności wychowawczej poprzez organizację zajęć świetlicowych, a także organizację innych aktywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży; edukacja dzieci i młodzieży w zakresie nowych technologii, w tym techniki komputerowej i wiedzy informatycznej, twórczego myślenia oraz rozbudzanie zainteresowań naukowych; zajęcia opiekuńczo - wychowawczo - dydaktyczne w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci; prowadzenie przedszkoli i szkół niepublicznych;
- zadania w zakresie promocji i ochrony zdrowia: działalność profilaktyczna, edukacyjna w zakresie zdrowia i jego ochrony, promocja zdrowego stylu życia i akcentowanie znaczenia zachowań zdrowotnych; działalność edukacyjna i nabycie praktycznych umiejętności w zakresie zasad udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach;
- zadania w zakresie profilaktyki uzależnień: edukacja i wychowanie dzieci i młodzieży mające na celu poprawę ich bezpieczeństwa, przeciwdziałanie uzależnieniom i sytuacjom kryzysowym, rozwijanie umiejętności indywidualnych;
- zadania w zakresie ekologii: edukacja ekologiczna oraz włączanie dzieci i młodzieży do działań o charakterze proekologicznym;
- cele szczegółowe zgodne z gminnym programem profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholo-

ZAPISY 100% ANALIZOWANYCH PROGRAMÓW WSPÓŁPRACY WYPEŁNIAJĄ ZALECENIA I WSKAZANIA ORAZ WYZNACZAJĄ ZADANIA DLA ORGANIZACJI WSKAZANE W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH BADANYCH SAMORZĄDÓW TERYTORIALNYCH.

lowych oraz przeciwdziałania narkomanii: realizacja uniwersalnych programów edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;

- cele szczegółowe zgodne ze strategią rozwiązywania problemów społecznych: kształtowanie właściwych, społecznie akceptowanych postaw oraz zachowań dzieci i młodzieży;
- cele szczegółowe zgodne z programem ochrony środowiska: wdrażanie zasad edukacji ekologicznej dla podniesienia edukacji ekologicznej mieszkańców;
- realizacja zadań stałych lub branżowych samorządu w dziedzinie edukacji: organizacja zajęć pozalekcyjnych - „Żeglowanie szkołą życia”, organizacja wypoczynku wakacyjnego – poprzez realizację tzw. stacji dla półkolonistów, prowadzenie Uniwersytetu III Wieku i Osób Niepełnosprawnych;
- realizacja zadań stałych lub branżowych samorządu w dziedzinie kultury i sztuki: wspieranie projektów z zakresu edukacji kulturalnej, ze szczególnym uwzględnieniem programów skierowanych do dzieci i młodzieży;
- priorytetowe obszary, w których może odbywać się współdziałanie w zakresie edukacji: wspieranie działań artystycznych dzieci i młodzieży, promowanie działań wspierających rozwój wiedzy i umiejętności dzieci i młodzieży w różnych dziedzinach, zapewnienie edukacji i terapii dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej poprzez działania zmierzające do integracji ze społecznością lokalną, współpraca z polskimi szkołami na Wschodzie i w krajach Unii Europejskiej, organizacja aktywnego wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży, wspieranie działań na rzecz podnoszenia kwalifikacji kadry pedagogicznej, promowanie działań w zakresie przeciwdziałania patologii wśród dzieci i młodzieży

oraz propagowania zdrowego stylu życia, realizowanie programów dotyczących wychowania patriotycznego, realizowanie programów dotyczących wychowania regionalnego, współpraca przy realizacji projektów dotyczących edukacji europejskiej, wspieranie realizacji przedsięwzięć promujących osiągnięcia i dorobek naukowy lokalnych uczelni wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych, licealnych i technicznych, wspieranie realizacji programów rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży wykraczających poza

program szkolny, rozbudzenie przedsiębiorczości dzieci i młodzieży oraz realizacja programów przygotowujących uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych do wyboru ścieżki edukacyjnej i wejścia na rynek pracy, współpraca w zakresie realizacji programów wychowawczych i edukacyjnych, podejmowanie działań ukierunkowanych na integrację społeczną i wsparcie edukacji dzieci cudzoziemców.

ZAPISY WSZYSTKICH PROGRAMÓW WSPÓŁPRACY MOŻNA ODCZYTAĆ JAKO UMOŻLIWIAJĄCE REALIZOWANIE DZIAŁAŃ W OBSZARZE EDUKACJI. W 17 PROGRAMACH (68%) ZAPISY WPROST WSKAZUJĄ NA ZADANIA W ZAKRESIE EDUKACJI, W POZOSTAŁYCH 8 WSKAZANE OBSZARY UMOŻLIWIĄJĄ PROWADZENIE DZIAŁAŃ EDUKACYJNYCH.

W powiatach:

- współpraca odbywać się będzie w ramach priorytetowych zadań publicznych w zakresie nauki, oświaty i edukacji;
- realizacja zadań publicznych w obszarach: edukacji - wspieranie organizacji czasu wolnego dla uczniów szkół prowadzonych przez powiat; kultury – edukacja kulturalna dzieci i młodzieży poprzez organizacje przedsięwzięć kulturalnych mogących mieć istotne znaczenie dla wspomagania rozwoju oraz uzdolnień dzieci i młodzieży; turystyka i rekreacja – edukacja turystyczna dzieci i młodzieży; ekologia oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego – współpraca w zakresie edukacji ekologicznej młodzieży;
- priorytetowe zadania publiczne z zakresu nauki, edukacji, oświaty i wychowania: współorgani-

zacja konkursów i olimpiad przedmiotowych dla dzieci i młodzieży, współorganizacja sesji i sympozjów naukowych związanych z promocją nauki, wspieranie działań, które przyczyniają się do kształtowania postaw tolerancji i otwartości wobec różnic etnicznych, rasowych czy religijnych, a także wspieranie inicjatyw promujących działania zwalczające nietolerancję, uprzedzenia i stereotypy, wspieranie działań mających na celu kształtowanie postaw moralnych, proekologicznych i ogólnorozwojowych wśród dzieci i młodzieży, upowszechnianie informacji związanych z kształceniem zawodowym, rynkiem pracy, możliwościami dalszej edukacji po skończeniu gimnazjum;

- wspieranie lokalnych i środowiskowych działań na rzecz upowszechniania kultury, kultury fizycznej, turystyki, krajoznawstwa oraz zbiorowego wypoczynku dzieci i młodzieży;
- priorytetowe zadania w zakresie edukacji i wychowania: wspieranie rozwoju młodzieży, kluczowych umiejętności oraz postaw badawczych i twórczych uczniów szkół/placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest powiat, integracja pełno i niepełnosprawnych poprzez działania edukacyjno-wychowawcze, działania wspierające, integrujące i wyrównujące szanse dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin niedostosowanych społecznie, a także zagrożonych patologią społeczną.

CZY ZAPISY PROGRAMU UMOŻLIWIĄJĄ PROWADZENIE INNYCH FORM WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZA KONKURSAMI OFERT NA REALIZACJĘ ZADANIA PUBLICZNEGO I JAKIE TO FORMY?

We wszystkich 25 analizowanych programach współpracy zapisy programu wskazują możliwość podjęcia współpracy JST z organizacjami w innych formach poza konkursami ofert.

W większości programów wymienione są formy współpracy pozafinansowej. W zdecydowanej większości samorządów opisano szczegółowo w jaki sposób samorząd współpracuje z organizacjami.

Deklarowane obszary współpracy poza konkursami ofert:

wzajemne informowanie, wspólne zespoły doradczo-inicjatywne, umowa o wykonanie inicjatywy lokalnej, umowy partnerstwa zgodne z polityką rozwoju,

pomoc w nawiązywaniu kontaktów ponadlokalnych – szczególnie międzynarodowych, współdziałanie w pozyskiwaniu środków UE i innych (w tym informowanie organizacji o możliwościach pozyskania środków, prowadzenie szkoleń dla organizacji w zakresie ich pozyskiwania i rozliczania), współorganizowanie konferencji, szkoleń,

warsztatów, nieodpłatne udostępnianie organizacjom pomieszczeń i sprzętu urzędu, wynajmowanie organizacjom lokali na preferencyjnych zasadach, honorowy patronat organu wykonawczego/rady nad inicjatywami organizacji, wspieranie lokalnych OPP – prowadzenie bazy organizacji, bazy uprawnionych do 1%, promocja organizacji podczas wydarzeń organizowanych przez samorząd, na stronach internetowych i w prasie lokalnej, możliwość tworzenia

WE WSZYSTKICH 25 ANALIZOWANYCH PROGRAMACH WSPÓŁPRACY ZAPISY PROGRAMU WSKAZUJĄ MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA WSPÓŁPRACY JST Z ORGANIZACJAMI W INNYCH FORMACH POZA KONKURSAMI OFERT. W WIĘKSZOŚCI PROGRAMÓW WYMIENIONE SĄ FORMY WSPÓŁPRACY POZAFINANSOWEJ.

i prowadzenia jednostki działającej na rzecz organizacji pozarządowych, udzielanie pożyczek, gwarancji, wkładu własnego do projektów finansowanych ze środków zewnętrznych, poręczenia, rekomendacje i opinie do wniosków składanych przez organizacje, organizowanie szkoleń dla organizacji - podnoszenie ich kompetencji w zakresie realizacji zadań publicznych, pomoc merytoryczna w przygotowaniu ofert i rozliczaniu dotacji pozyskanych z samorządu, konsultowanie projektów aktów prawa miejscowego z organizacjami w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

Jedynie w kilku samorządach zapisy te mają bardzo ogólnikową lub wybiórczą formę.

W gminach wiejskich:

- w jednym z programów: poza konkursami ofert;
- pozostała współpraca gminy z organizacjami ma charakter pozafinansowy.

W powiatach:

- w jednym z programów wymieniono zaledwie trzy formy współpracy: wzajemne informowanie o kierunkach współdziałania, promowanie wspólnych zadań na stronie internetowej powiatu, konsultowanie aktów prawa miejscowego;
- w innym: wzajemne informowanie o kierunkach działań, wspólne zespoły doradczo-inicjatywne, promowanie organizacji przez prezentowanie ich działań na stronie powiatu i konsultowanie projektów aktów prawa miejscowego.

Wydaje się, że w powyższych 3 programach (12% analizowanych) formy współpracy poza konkursami ofert zostały wymienione jedynie w celu spełnienia wymogów ustawy o działalności pożytku i nie wynikają z głębszej analizy potrzeb i możliwości samorządu oraz lokalnych organizacji.

Z uwagi na specyfikę planowanej lub wdrożonej już współpracy samorządu z organizacjami, w programach pojawiają się także zapisy charakterystyczne dla konkretnego samorządu.

W gminach wiejskich:

- współpraca szkół gminy ze szkołami z partnerskiego samorządu w Niemczech.

W gminach miejsko-wiejskich do 15 tys. mieszkańców:

- wspieranie kampanii 1% na rzecz lokalnych OPP.

W gminach miejskich powyżej 100 tys. mieszkańców:

- współdziałanie w organizacji Forum Szkół promującego działalność szkół i placówek oświatowych oraz organizacji statutowo działających w sferze edukacji;
- minimum raz w roku organizowanie przez samorząd konferencji plenarnej organizacji pozarządowych;
- promocja kampanii 1% na rzecz OPP w mediach, utworzenie centrum organizacji pozarządowych (jednostka miasta odpowiadająca za współpracę samorządu z organizacjami);
- powołanie pełnomocnika prezydenta ds. organizacji pozarządowych (w jego kompetencjach znajduje się: współpraca miasta z radą działalności pożytku publicznego, przygotowanie i prowadzenie konsultacji społecznych, monitorowanie i informowanie ngo o zmianach aktów prawnych dot. organizacji, mediacje między miastem a organizacjami, ujednoczenie procedur dot. współpracy z ngo w poszczególnych komórkach miasta, spotkania z organizacjami);
- organizowanie raz w miesiącu osobistego spotkania plenarnego prezydenta z organizacjami;
- do końca lutego każdego roku - przeprowadzenie spotkań grup branżowych w celu zebrania opinii i omówienia programu za miniony rok, do końca września każdego roku - spotkania wszystkich grup branżowych w celu przedstawienia zadań i priorytetów współpracy na kolejny rok i zebrania opinii organizacji.

CZY ZAPISY PROGRAMU OKREŚLAJĄ ZASADY POWOŁANIA I PRACY KOMISJI KONKURSOWEJ OPINIUJĄCEJ OFERTY SKŁADANE PRZEZ ORGANIZACJE W OGŁASZANYCH PRZEZ SAMORZĄD OTWARTYCH KONKURSACH OFERT?

Zapisy 10 programów (40%) nie określają liczby członków komisji konkursowych. W pozostałych 15 programach (60%) zapisano pełne lub częściowe wskazania co do liczby członków komisji – zarówno reprezentantów samorządu jak i organizacji. W 13 programach (52%) zapisy te umożliwiają powołanie komisji konkursowych z przewagą reprezentantów samorządu. W 2 programach istniejące regulacje pozwalają powołać komisję konkursową z równą liczbą reprezentantów organizacji i samorządu. W 1 programie przewodniczący komisji konkursowej, powołany przez samorząd, ma decydujący głos - o ile w głosowaniu nie nastąpi rozstrzygnięcie. W 2 samorządach (gminie wiejskiej i powiecie) komisja konkursowa decyduje o wynikach konkursu (8%), w pozostałych 15 (60%) wskazuje się na jej funkcję opiniującą (decyzję podejmuje organ wykonawczy samorządu), a w 8 (32%) brak zapisów dotyczących tego zagadnienia (można zatem spodziewać się, że traktowana będzie jako organ opiniujący).

CZY ZAPISY PROGRAMU OKREŚLAJĄ SPOSÓB JEGO TWORZENIA I KONSULTOWANIA ORAZ DOKONYWANIE OCENY?

Ocena.

W 21 samorządach (84%) istnieją zapisy regulujące sposób monitorowania i oceniania realizacji współpracy JST z organizacjami. W wypadku 20 samorządów zapisy te znalazły się bezpośrednio w programie współpracy, w jednym z miast powyżej 100 tys. mieszkańców – wynikają z karty współpracy z organizacjami pozarządowymi wprowadzonej uchwałą rady w 2006 r. W większości wypadków oprócz podania wskaźników/mierników, program wskazuje również osobę/jednostkę w samorządzie odpowiedzialną za prowadzenie monitoringu i dokonanie oceny.

W 2 gminach wiejskich nie ma żadnych zapisów regulujących kwestię oceny, w 1 gminie wiejskiej i jednej miejsko-wiejskiej do 15 tys. mieszkańców brak informacji o ocenie (brak wskaźników/mierników). Pojawia się jedynie zapis o przedstawieniu radzie przez organ wykonawczy sprawozdania z realizacji programu – w terminie określonym w ustawie (do 30 kwietnia roku następnego) i o ocenie realizacji zadań zleconych przez organ wykonawczy lub o kontroli wydatkowania środków finansowych przekazanych organizacjom na realizację zadań.

Przykład mierników efektywności służących ocenie realizacji programu (gmina wiejska):

- liczba ogłoszonych otwartych konkursów ofert;
- liczba ofert realizacji zadania publicznego złożonych z własnej inicjatywy przez organizacje pozarządowe;
- liczba zawartych umów;
- liczba zerwanych umów;
- wysokość środków finansowych przekazanych z budżetu gminy na realizację zadań publicznych przez organizacje;
- liczba ostatecznych adresatów realizowanych zadań publicznych.

Przykład wskaźników służących ocenie realizacji programu (gmina miejska 30-50 tys.):

- liczba skonsultowanych z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami programu projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych podmiotów;
- liczba ogłoszonych przez gminę otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych;
- liczba ofert złożonych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty programu do otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych;
- liczba organizacji pozarządowych i innych podmiotów programu, które zwróciły się do gminy o wsparcie lub powierzenie realizacji zadań publicznych z pominięciem otwartych konkursów ofert;

- liczba organizacji pozarządowych i innych podmiotów, które otrzymały dofinansowanie z budżetu gminy na realizację zadań publicznych;
- wysokość środków finansowych przekazanych organizacjom pozarządowym i innym podmiotom programu na realizację zadań publicznych w danym roku budżetowym.
- tworzenie i wdrażanie nowatorskich rozwiązań problemów społecznych;
- podjęcie realizacji wieloletnich zadań zaspokajających potrzeby społeczne.

Przykładowe wskaźniki służące ocenie realizacji programu (miasto powyżej 100 tys.):

- liczba ofert złożonych w otwartych konkursach ofert;
- liczba zawartych umów na realizację zadania publicznego;
- liczba umów zerwanych lub unieważnionych;
- liczba otwartych konkursów ofert;
- liczba osób, które są adresatami realizowanych zadań publicznych;
- liczba osób zaangażowanych po stronie organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych, z podziałem na wolontariuszy i pracowników;
- liczba organizacji pozarządowych podejmujących zadania publiczne w oparciu o dotacje;
- liczba organizacji pozarządowych podejmujących po raz pierwszy zadania publiczne w oparciu o dotacje;
- liczba organizacji pozarządowych, które korzystały ze środków budżetu miasta i funduszy celowych w kwotach określonych w niżej wymienionych przedziałach (rocznie):
  - » do 5000 zł;
  - » powyżej 5000 zł do 20 000 zł;
  - » powyżej 20 000 zł;
- wysokość kwot udzielonych dotacji;
- wielkość wkładu własnego finansowego i pozafinansowego organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych;
- ilość zadań, których realizację zlecono organizacjom pozarządowym;

W jednym z powiatów program zawiera szczegółowy harmonogram realizacji poszczególnych zadań wraz z terminami i podmiotami odpowiedzialnymi za realizację lub koordynację. W tym wypadku zapis dotyczący oceny realizacji programu brzmi: „Ocenie podlegać będzie stopień realizacji poszczególnych zadań programu oraz terminowość ich wykonania”.

Sposób tworzenia i konsultowania programu.

W 22 na 25 analizowanych programów (88%) istnieją zapisy wskazujące sposób konsultowania programu. W jednym z trzech pozostałych samorządów zachowała się dokumentacja na BIP świadcząca o ogłoszeniu przez miasto konsultacji programu współpracy. W pozostałych 2 samorządach (8%) nie ma żadnych informacji o konsultowaniu programu z organizacjami.

**SAMORZĄD MIASTA,
KTÓRE PRZEPROWADZIŁO
NAJDŁUŻSZE KONSULTACJE
(21 DNI) W PROGRAMIE
WSPÓŁPRACY,
PRZEWIDZIAŁ
PRZEPROWADZENIE
KONSULTACJI PROJEKTU
NASTĘPNEGO PROGRAMU
W CZASIE MINIMUM 30 DNI.**

Można stwierdzić, że w 3 programach współpracy (12%) brak jest informacji dotyczących zasad konsultowania programu współpracy z organizacjami. W 11 pro-

gramach (44%) zapisy dotyczące konsultacji programu – opisują konsultacje jakie odbyły się przy tworzeniu tegoż programu, w 11 pozostałych programach (44%) zapisy dotyczące konsultacji programu odnoszą się do tworzenia kolejnego programu współpracy lub są tak sformułowane, że nie pozwala to zidentyfikować, którego programu dotyczy zapis – bieżącego czy przyszłego.

Analiza zapisów programów oraz informacji o konsultacjach, znalezionych na stronach internetowych, pozwoliła określić czas trwania i formy konsultacji z organizacjami najczęściej wybierane przez organy wykonawcze:

- w 3 JST zorganizowano wyłącznie spotkania z organizacjami (w dwóch wypadkach jedno spotkanie, w trzecim samorządzie – dwa spotkania);
- w 13 JST opinie przyjmowano pisemnie (pocztą, mailem lub dostarczane osobiście); czas trwania konsultacji wyniósł od 3 do 21 dni.

CZAS TRWANIA KONSULTACJI W ZALEŻNOŚCI OD TYPU SAMORZĄDU

Gminy wiejskie	spotkanie dwudniowe spotkanie jednodniowe 9 dni
Gminy miejsko-wiejskie do 15 tys.	spotkanie jednodniowe 12 dni 14 dni
Gminy miejskie 30-50 tys.	3 dni 7 dni 10 dni 14 dni
Gminy miejskie powyżej 100 tys.	10 dni 11 dni 21 dni
Powiaty	7 dni 7 dni 14 dni

Samorząd miasta, które przeprowadziło najdłuższe konsultacje (21 dni) w programie współpracy, przewidział przeprowadzenie konsultacji projektu następnego programu w czasie minimum 30 dni.

Analizując informacje dotyczące wyników konsultacji projektów programu współpracy z organizacjami można stwierdzić, że na 25 jednostek poddanych badaniu:

- w 16 samorządach (64%) brak jest dostępnych na stronach internetowych informacji o wynikach przeprowadzonych konsultacji (4 gminy

wiejskie, 3 m-w do 15 tys., 2 miasta 30-50 tys., 4 miasta od 100 tys., 3 powiaty);

- w 2 samorządach (8%) zapisy dotyczące przeprowadzonych konsultacji programu pochodzą z zapisów samego programu współpracy z organizacjami (2 gminy m-w do 15 tys.);
- w 7 samorządach (28%) na stronach internetowych zamieszczono wyniki przeprowadzonych konsultacji (1 gmina wiejska, 3 miasta 30-50 tys., 1 miast od 100 tys., 2 powiaty).

W grupie 9 samorządów, które zamieściły informacje o wynikach konsultacji projektu programu współpracy z organizacjami możemy wyróżnić:

- 6 samorządów, w których w wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne uwagi/opinie/wnioski organizacji pozarządowych (1 gmina wiejska, 2 m-w do 15 tys., 2 miasta 30-50 tys., 1 powiat);
- 3 samorzady, do których wpłynęły wnioski/opinie organizacji (1 miasto 30-50 tys., 1 miasto od 100 tys., 1 powiat).

Spośród trzech samorządów, które otrzymały uwagi do projektu programu:

- miasto od 30 do 50 tys. mieszkańców: 1 organizacja zgłosiła uwagi, jej wnioski nie zostały przez samorząd uwzględnione;
- miasto od 100 tys. mieszkańców: organizacje zgłosiły 16 uwag do projektu programu, samorząd uwzględnił 1 wniosek w całości, 7 częściowo, 8 nie uwzględniono;
- powiat: organizacje zgłosiły 5 uwag do projektu programu, samorząd uwzględnił 2 wnioski w całości, 1 częściowo, 2 nie uwzględniono.

Wszystkie samorzady w sprawozdaniu z konsultacji podały uzasadnienie przyczyn uwzględnienia bądź odrzucenia opinii do projektu programu zgłoszonych przez organizacje.

III. ANALIZA SZCZEGÓŁOWEGO SPOSOBU KONSULTOWANIA Z RADAMI POŻYTKU PUBLICZNEGO LUB ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I PODMIOTAMI, O KTÓRYCH MOWA W ART. 3 UST. 3 USTAWY Z DNIA 24 KWIETNIA 2003 R. O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE PROJEKTÓW AKTÓW PRAWA MIEJSCOWEGO I INNYCH UCHWAŁ W DZIEDZINACH DOTYCZĄCYCH DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ TYCH ORGANIZACJI.

Spośród 25 samorządów w 24 istnieją zapisy określające sposób konsultowania z organizacjami pozarządowymi (lub radami pożytku publicznego) projektów aktów prawa miejscowego i innych uchwał. W 23 samorządach są to regulacje zawarte w regulaminach szczegółowego sposobu konsultowania projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji uchwalone na podstawie UDPPiW.

W jednym samorządzie zasady te zapisane zostały w wieloletnim programie współpracy z organizacjami pozarządowymi (na podstawie UDPPiW), w drugim - regulacje dotyczące konsultacji zawiera uchwała na podstawie ustawy o samorządzie terytorialnym.

W jednym samorządzie, w którym brak uchwały konsultacyjnej - zasady konsultowania są obecnie opiniowane przez organizacje.

SPOSÓB OGŁASZANIA KONSULTACJI – ILE SAMORZĄDÓW WYBRAŁO WYMIENIONY TRYB OGŁASZANIA KONSULTACJI

tablica ogłoszeń w urzędzie	13 (52%)
strona internetowa, BIP	22 (88%)
Media	7 (28%)

FORMY KONSULTACJI – ILE SAMORZĄDÓW WYBRAŁO I JAKIE FORMY PROWADZENIA KONSULTACJI

pisemne – pocztą lub składane osobiście	21 (84%)
za pośrednictwem maila, formularza elektronicznego, innych technologii teleinformatycznych	19 (76%)
spotkania, panele, debaty	17 (68%)
zespół doradczo-konsultacyjny, rada pożytku	7 (28%)

SPOŚRÓD 25 SAMORZĄDÓW W 24 ISTNIEJĄ ZAPISY OKREŚLAJĄCE SPOSÓB KONSULTOWANIA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI LUB RADAMI POŻYTKU PUBLICZNEGO PROJEKTÓW AKTÓW PRAWA MIEJSCOWEGO I INNYCH UCHWAŁ.

TERMINY W KONSULTACJACH W JAKI SPOSÓB SAMORZĄDY REGULUJĄ TERMINY W ZASADACH KONSULTOWANIA

czas trwania - minimalna liczba dni	7 dni – 5 (20%)
	10 dni – 2 (8%)
	14 dni – 5 (20%)
	21 dni – 1 (4%)
	brak zapisów – 9 (36%)

ogłoszenie wyników konsultacji - do ilu dni po ich zakończeniu	7 dni – 1 (4%)
	14 dni – 4 (16%)
	30 dni – 9 (36%)
	brak zapisów – 8 (32%)

W trzech samorządach (2 powiatach i 1 mieście 30-50 tys.) zapisano szczegółowe wymogi dotyczące konieczności załączania do zgłaszanych opinii innych dokumentów/informacji:

- do opinii trzeba dołączyć treść statutu wskazującą, że w danej dziedzinie organizacja może konsultować akt prawa;
- do opinii organizacje uczestniczące w konsultacjach zobligowane zostały do podania informacji dotyczących celów statutowych organizacji;
- w wypadku opinii składanych przez osoby upoważnione do reprezentowania bądź pełnomocników należy do nich dołączyć dokumenty określające działalność statutową i potwierdzające prawo do reprezentowania danej organizacji (np. statut, odpis z rejestru, pełnomocnictwo).

IV. ANALIZA WYMIARU FINANSOWEGO WSPÓŁPRACY SAMORZĄDÓW Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Analizie poddano wydatki łączne na zadania zlecone organizacjom pozarządowym – na podstawie danych zawartych w dokumentach w następującej kolejności: sprawozdania z realizacji programu współpracy z organizacjami, sprawozdania z realizacji budżetu, plany budżetu. Wszystkie wspomniane dokumenty dotyczyły roku 2010.

typ JST	województwo	wydatki budżetu samorządu w zł	wydatki samorządu na dotacje dla organizacji w zł	wydatki samorządu na dotacje dla organizacji - udział procentowy	zaplanowane wydatki w programie współpracy w zł
wiejski	lubelskie	6 236 000	brak danych	0,00%	brak zapisanej kwoty
	dolnośląskie	21 500 000	5 100	0,02%	brak zapisanej kwoty
	śląskie	17 750 000	88 000	0,50%	brak zapisanej kwoty
	warmińsko-mazurskie	15 103 000	13 500	0,09%	brak zapisanej kwoty
	łódzkie	20 117 000	40 000	0,20%	60 000
miejsko-wiejski do 15 tys.	kujawsko-pomorskie	48 700 000	216 000	0,44%	brak zapisanej kwoty
	podkarpackie	48 900 000	143 000	0,29%	brak zapisanej kwoty
	świętokrzyskie	38 000 000	400 000	1,05%	400 000
	wielkopolskie	20 300 000	50 000	0,25%	50 000
	podlaskie	17 370 000	93 100	0,54%	brak zapisanej kwoty
miejski 30-50 tys.	opolskie	110 000 000	1 698 000	1,54%	1 200 000
	zachodniopomorskie	191 500 000	2 286 000	1,19%	2 500 000
	lubuskie	160 000 000	825 000	0,52%	936 000
	podkarpackie	95 218 000	374 000	0,39%	brak zapisanej kwoty
	mazowieckie	90 000 000	284 000	0,32%	brak zapisanej kwoty
miejski od 100 tys.	podlaskie	1 410 074 000	16 922 000	1,20%	11 000 000
	warmińsko-mazurskie	547 263 000	5 056 000	0,92%	4 484 000
	pomorskie	1 148 771 000	31 628 000	2,75%	7 047 000
	małopolskie	3 364 488 000	44 200 000	1,31%	brak zapisanej kwoty
	śląskie	482 927 000	13 423 000	2,78%	brak zapisanej kwoty
powiat	małopolskie	96 943 000	1 029 000	1,06%	brak zapisanej kwoty
	dolnośląskie	158 869 000	646 000	0,41%	122 000
	zachodniopomorskie	91 588 000	75 000	0,08%	2 000 000
	łódzkie	72 343 000	1 180 000	1,63%	120 000
	kujawsko-pomorskie	73 335 000	24 700	0,03%	brak zapisanej kwoty

ŚREDNIE WYDATKI PROCENTOWE NA WSPÓŁPRACĘ Z ORGANIZACJAMI Z PODZIAŁEM NA POSZCZEGÓLNE TYPY JST

typ JST	średnia procentowa wydatków na zadania realizowane przez ngo
w	0,2%
m-w do 15 tys.	0,5%
m 30-50 tys.	0,8%
m od 100 tys.	1,8%
powiat	0,6%
łącznie-wszystkie JST	0,8%

Analizując możliwe do zweryfikowania wydatki samorządów, można zauważyć pewną zależność: im większy samorząd terytorialny tym większy procent swego budżetu przeznaczają na współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi.

IM WIĘKSZY SAMORZĄD TERYTORIALNY TYM WIĘKSZY PROCENT SWEGO BUDŻETU PRZEZNACZA NA WSPÓŁPRACĘ FINANSOWĄ Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI.

W analizowanej grupie samorządów kolejność ta wygląda następująco:

- gminy wiejskie (wydają najmniej na realizację zadań zleczanych organizacjom),

- gminy miejsko-wiejskie do 15 tys.,
- powiaty,
- miasta 30-50 tys.,
- miasta powyżej 100 tys. (wydają na współpracę finansową z organizacjami średnio aż 9 razy więcej niż gminy wiejskie i 3 razy więcej niż powiaty w proporcji do wielkości swoich budżetów).

Po sprawdzeniu, które z samorządów planowały w swoich programach wydanie konkretnych kwot na realizację programu współpracy z organizacjami (12 JST) okazało się, że wszystkie zleciły zadania publiczne organizacjom (wszystkie wykazują wydatki na współpracę finansową).

17% samorządów wydało dokładnie tyle ile zaplanowano w programie, 50% wydało więcej niż planowało, a 33% - mniej.

Najwyższy procent wydatków na współpracę finansową z organizacjami wykazują 2 miasta powyżej 100 tys. mieszkańców: w jednym z nich jest to 2,75%, w drugim 2,78% całkowitych wydatków samorządu.

Najmniej na współpracę finansową z organizacjami (z wyjątkiem jednej z gmin wiejskich, w której brak danych na ten temat spowodował, że wskaźnik wynosi 0) przeznaczyły: gmina wiejska z 0,02% i jeden z powiatów z 0,03% całkowitych wydatków samorządu.

V. ANALIZA WYDATKÓW SAMORZĄDÓW NA OŚWIATĘ I EDUKACJĘ

Analizie poddano wydatki łączne w działach 801 (oświata i wychowanie) i 854 (edukacyjna opieka wychowawcza).

Typ JST	województwo	wydatki budżetu samorządu w zł	wydatki samorządu na oświatę w zł	wydatki samorządu na oświatę - udział procentowy
wiejski	lubelskie	6 236 000	2 000 000	32,07%
	dolnośląskie	21 500 000	6 344 000	29,51%
	śląskie	17 750 000	7 333 000	41,31%
	warmińsko-mazurskie	15 103 000	4 123 000	27,30%
	łódzkie	20 117 000	7 620 000	37,88%
miejsko-wiejski do 15 tys.	kujawsko-pomorskie	48 700 000	17 503 000	35,94%
	podkarpackie	48 900 000	11 170 000	22,84%
	świętokrzyskie	38 000 000	18 057 000	47,52%
	wielkopolskie	20 300 000	8 652 000	42,62%
	podlaskie	17 370 000	7 354 000	42,34%
miejski 30-50 tys.	opolskie	110 000 000	41 480 000	37,71%
	zachodniopomorskie	191 500 000	44 112 000	23,03%
	lubuskie	160 000 000	40 315 000	25,20%
	podkarpackie	95 218 000	34 400 000	36,13%
	mazowieckie	90 000 000	34 100 000	37,89%
miejski od 100 tys.	podlaskie	1 410 074 000	467 709 000	33,17%
	warmińsko-mazurskie	547 263 000	183 730 000	33,57%
	pomorskie	1 148 771 000	316 012 000	27,51%
	małopolskie	3 364 488 000	1 069 988 000	31,80%
	śląskie	482 927 000	172 807 000	35,78%
powiat	małopolskie	96 943 000	38 670 000	39,89%
	dolnośląskie	158 869 000	65 036 000	40,94%
	zachodniopomorskie	91 588 000	14 014 000	15,30%
	łódzkie	72 343 000	30 016 000	41,49%
	kujawsko-pomorskie	73 335 000	9 636 000	13,14%

ŚREDNIE WYDATKI PROCENTOWE NA OŚWIATĘ Z PODZIAŁEM NA POSZCZEGÓLNE TYPY JST

typ JST	średnia procentowa wydatków na oświatę
w	33,6%
m-w do 15 tys.	38,3%
m 30-50 tys.	32,0%
m od 100 tys.	32,4%
powiat	30,2%
łącznie-wszystkie JST	33,3%

Analizując wydatki samorządów, przeznaczone na oświatę i edukację, pojawia się inny wniosek, niż ten związany z analizą wydatków na finansowanie zadań zleconych organizacjom pozarządowym. W tym wypadku wielkość wydatków nie jest wprost związana z wielkością samorządu.

Największy udział w wydatkach samorządu oświata i edukacja ma w gminach miejsko-wiejskich do 15 tys. mieszkańców (38,3%), na dalszych miejscach znajdują się gminy wiejskie (33,6%), miasta od 100 tys. (32,4%), miasta 30-50 tys. (32%), najmniej w tym obszarze wydają powiaty (30,2%).

Spośród wszystkich analizowanych jednostek samorządu najwyższy udział procentowy oświaty i edukacji w całkowitych wydatkach budżetu ma gmina miejsko-wiejska do 15 tys. mieszkańców ze wskaźnikiem 47,52%, natomiast najniższy – powiat z zaledwie 13,14% wydatków na oświatę.

W tym wypadku znacząco mniejszy udział wydatków na oświatę w budżecie, wynika prawdopodobnie z charakteru powiatu, który otacza miasto na prawach powiatu i które świadczy w znacznej skali usługi oświatowe dla mieszkańców powiatu.

Aby dowiedzieć się, w jakiej części wydatki samorządów w ramach finansowej współpracy z organizacjami pozarządowymi dotyczą obszaru edukacji, w wybranych 14 samorządach spośród wszystkich 25 badanych, w których uzyskanie tych danych było możliwe i ukazywało przekrojowy obraz tych wydatków, przygotowano poniższe zestawienie. Opisy obszarów, w których JST finansowały zadania realizowane przez organizacje pozarządowe – są skrótowe ale odzwierciedlają specyfikę zapisów w dokumentach danego samorządu.

Poniższa tabela przedstawia wysokość środków finansowych, przekazanych organizacjom w różnych obszarach – w porównaniu do całkowitych wydatków budżetu i w rozbiciu procentowym wyłącznie w ramach finansowej współpracy z organizacjami pozarządowymi (w wybranych samorządach w roku 2010).

ANALIZA WYDATKÓW NA WSPÓŁPRACĘ Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI W OBSZARZE EDUKACJI

typ samorządu, województwo	obszar wydatków w ramach zadań zleczanych organizacjom pozarządowym	kwota wydatków w zł	udział procentowy danego wydatku w całkowitych wydatkach budżetu samorządu	udział procentowy danego wydatku w wydatkach na współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi
gmina wiejska, warmińsko- mazurskie	kultura i dziedzictwo	2 000	0,013%	14,81%
	sport i rekreacja	2 000	0,013%	14,81%
	integracja i aktywizacja społ. lokalnej	3 000	0,020%	22,22%
	wypoczynek dzieci ze środowisk zagrożonych patologiami	6 500	0,043%	48,15%
m-w do 15 tys., kujawsko- pomorskie	wypoczynek i krajoznawstwo	6 000	0,012%	2,78%
	kultura i dziedzictwo	30 000	0,062%	13,89%
	sport i kultura fizyczna	180 000	0,370%	83,33%
m 30-50 tys., opolskie	programy wychowawcze	25 000	0,023%	1,47%
	program pomocy dla najbiedniejszych	50 000	0,045%	2,94%
	edukacja profilaktyczna	67 000	0,061%	3,95%
	profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych	86 000	0,078%	5,06%
	kultura i dziedzictwo	140 000	0,127%	8,24%
	rozwój obszarów wiejskich	230 000	0,209%	13,55%
	sport kwalifikowany	320 000	0,291%	18,85%
	kultura fizyczna i rekreacja	380 000	0,345%	22,38%
	całodobowe usługi medyczne, rehabilitacja i dożywanie	400 000	0,364%	23,56%
m 30-50 tys., zachodniopomorskie	kultura i dziedzictwo	176 000	0,092%	7,70%
	przeciwdziałanie patologiom społecznym, działalność charytatywna, promocja zdrowia, w tym działania na rzecz niepełnosprawnych	222 000	0,116%	9,71%
	kultura fizyczna i sport	1 888 000	0,986%	82,59%

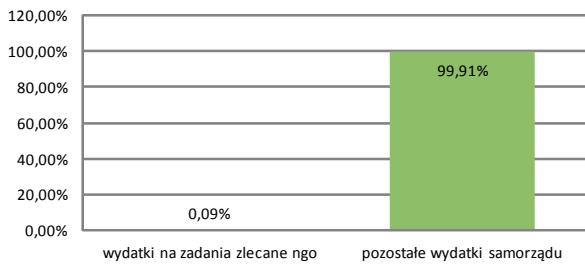
typ samorządu, województwo	obszar wydatków w ramach zadań zleczanych organizacjom pozarządowym	kwota wydatków w zł	udział procentowy danego wydatku w całkowitych wydatkach budżetu samorządu	udział procentowy danego wydatku w wydatkach na współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi
m 30-50 tys., lubuskie	opieka społeczna i ochrona zdrowia	57 000	0,036%	6,91%
	kultura i dziedzictwo	118 000	0,074%	14,30%
	kultura fizyczna i sport	650 000	0,406%	78,79%
m 30-50 tys., mazowieckie	działania na rzecz osób niepełnosprawnych	3 000	0,003%	1,06%
	promocja zdrowego stylu życia	7 000	0,008%	2,46%
	aktywny wypoczynek	10 000	0,011%	3,52%
	kultura i dziedzictwo	10 000	0,011%	3,52%
	zajęcia sportowe	16 000	0,018%	5,63%
	wyjazdy szkoleniowo-wypoczynkowe dzieci i młodzieży	28 000	0,031%	9,86%
	program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	40 000	0,044%	14,08%
	zajęcia sportowo-rekreacyjne	50 000	0,056%	17,61%
	miejsca w placówkach opiekuńczo- wychowawczych	50 000	0,056%	17,61%
	gminny program przeciwdziałania narkomanii	70 000	0,078%	24,65%
m od 100 tys., podlaskie	ochrona środowiska	154 000	0,011%	0,91%
	programy wychowawcze i edukacyjne	197 000	0,014%	1,16%
	edukacyjna opieka wychowawcza	464 000	0,033%	2,74%
	pozostałe zadania polityki społecznej	950 000	0,067%	5,61%
	kultura i dziedzictwo	2 482 000	0,176%	14,67%
	ochrona zdrowia	2 546 000	0,181%	15,05%
	kultura fizyczna i sport	4 217 000	0,299%	24,92%
	pomoc społeczna	5 912 000	0,419%	34,94%

typ samorządu, województwo	obszar wydatków w ramach zadań zleczonych organizacjom pozarządowym	kwota wydatków w zł	udział procentowy danego wydatku w całkowitych wydatkach budżetu samorządu	udział procentowy danego wydatku w wydatkach na współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi
m od 100 tys., warmińsko- mazurskie	edukacja profilaktyczna	47 000	0,009%	0,93%
	pozostałe zadania polityki społecznej	64 000	0,012%	1,27%
	turystyka	162 000	0,030%	3,20%
	kultura i dziedzictwo	194 000	0,035%	3,84%
	administracja publiczna	208 000	0,038%	4,11%
	ochrona zdrowia	512 000	0,094%	10,13%
	ochrona środowiska	555 000	0,101%	10,98%
	kultura fizyczna i sport	607 000	0,111%	12,01%
	pomoc społeczna	2 707 000	0,495%	53,54%
m od 100 tys., pomorskie	działania na rzecz seniorów	383 000	0,033%	1,21%
	pozostałe zadania polityki społecznej	1 306 000	0,114%	4,13%
	sport, rekreacja, turystyka	1 387 000	0,121%	4,39%
	ochrona zdrowia, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, profilaktyka uzależnień	1 428 000	0,124%	4,51%
	kultura i dziedzictwo	4 615 000	0,402%	14,59%
	pomoc społeczna	7 838 000	0,682%	24,78%
	edukacja i ochrona środowiska	14 671 000	1,277%	46,39%
m od 100 tys., śląskie	rehabilitacja	53 000	0,011%	0,39%
	ochrona zdrowia	5 170 000	1,071%	38,52%
	upowszechnianie kultury i kultury fizycznej	8 200 000	1,698%	61,09%

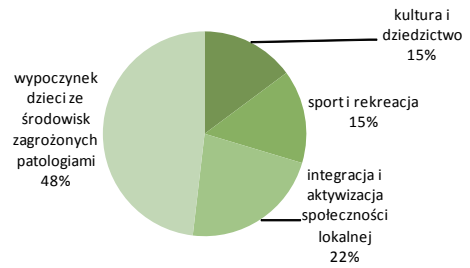
typ samorządu, województwo	obszar wydatków w ramach zadań zleczanych organizacjom pozarządowym	kwota wydatków w zł	udział procentowy danego wydatku w całkowitych wydatkach budżetu samorządu	udział procentowy danego wydatku w wydatkach na współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi
powiat, dolnośląskie	kultura i dziedzictwo	61 000	0,038%	9,44%
	kultura fizyczna i sport	170 000	0,107%	26,32%
	pomoc społeczna	415 000	0,261%	64,24%
powiat, zachodniopomorskie	promocja	10 000	0,011%	13,33%
	kultura fizyczna i sport	10 000	0,011%	13,33%
	kultura i dziedzictwo	20 000	0,022%	26,67%
	ochrona zdrowia	35 000	0,038%	46,67%
powiat, łódzkie	kultura i dziedzictwo	11 580	0,016%	0,98%
	turystyka	45 600	0,063%	3,86%
	kultura fizyczna i sport	71 810	0,099%	6,09%
	pomoc społeczna	1 051 000	1,453%	89,07%
powiat, kujawsko- pomorskie	turystyka	2 000	0,003%	8,10%
	kultura i dziedzictwo	4 200	0,006%	17,00%
	kultura fizyczna i sport	18 500	0,025%	74,90%

ANALIZA WYDATKÓW NA WSPÓŁPRACĘ Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI - PRZYKŁADY

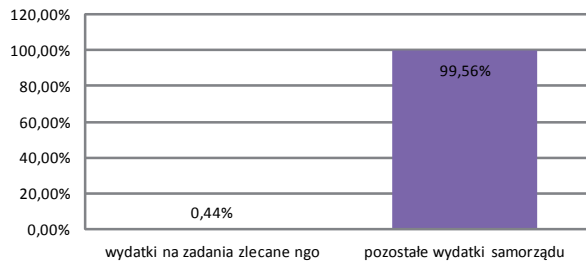
Gmina wiejska, woj. warmińsko-mazurskie

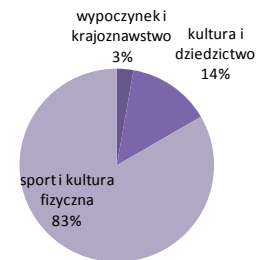
Jakie zadania sfinansował samorząd w ramach wydatków na współpracę finansową z organizacjami (0,09% budżetu)?

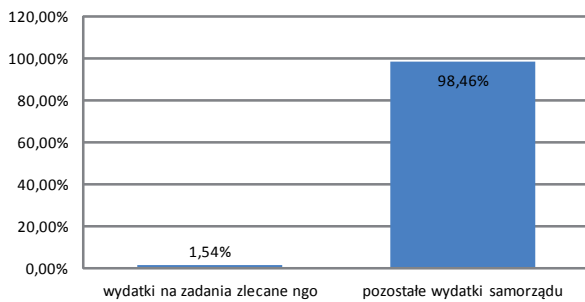
Gmina miejsko-wiejska do 15 tys., woj. kujawsko-pomorskie

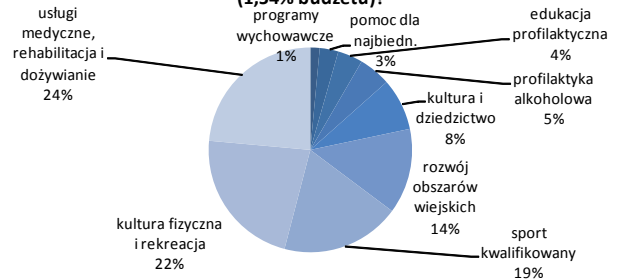
Jakie zadania sfinansował samorząd w ramach wydatków na współpracę finansową z organizacjami (0,44% budżetu)?

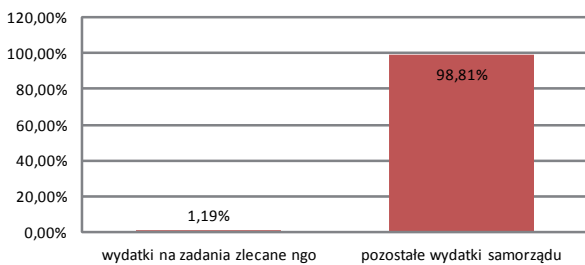
Miasto 30-50 tys., woj. opolskie

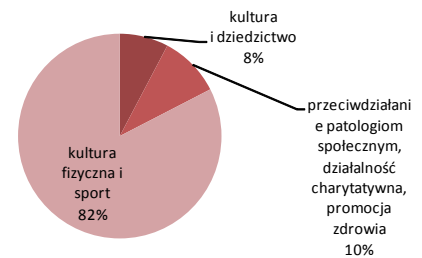
Jakie zadania sfinansował samorząd w ramach wydatków na współpracę finansową z organizacjami (1,54% budżetu)?

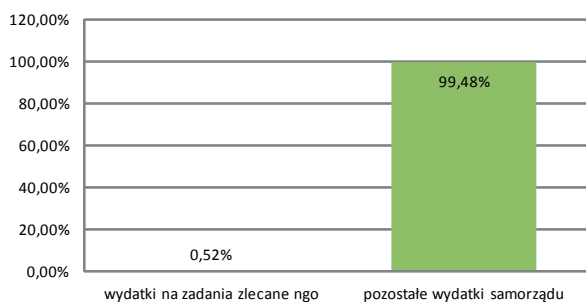
Miasto 30-50 tys., woj. zachodniopomorskie

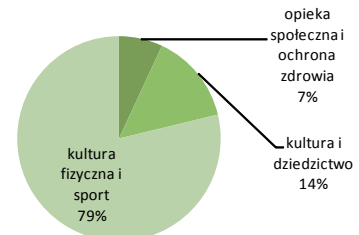
Jakie zadania sfinansował samorząd w ramach wydatków na współpracę finansową z organizacjami (1,19% budżetu)?

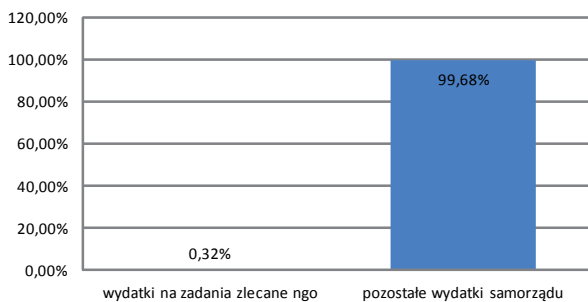
Miasto 30-50 tys., woj. lubuskie

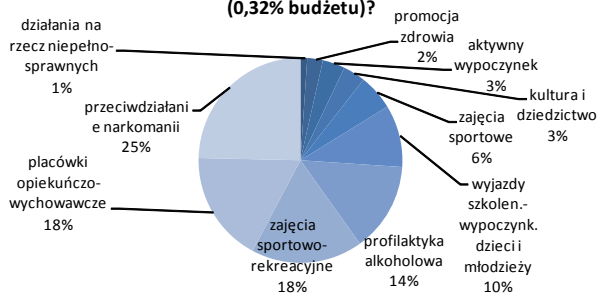
Jakie zadania sfinansował samorząd w ramach wydatków na współpracę finansową z organizacjami (0,52% budżetu)?

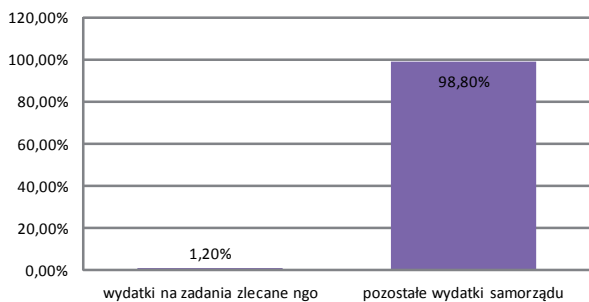
Miasto 30-50 tys., woj. mazowieckie

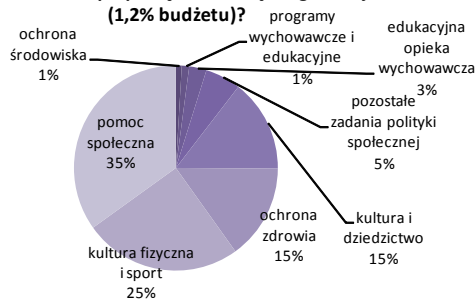
Jakie zadania sfinansował samorząd w ramach wydatków na współpracę finansową z organizacjami (0,32% budżetu)?

Miasto od 100 tys., woj. podlaskie

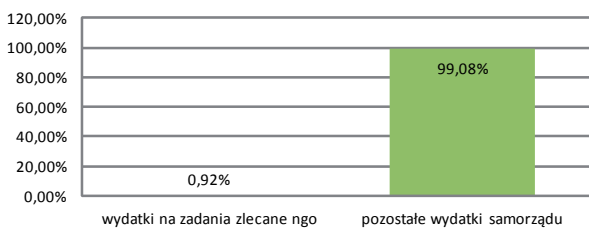

Jakie zadania sfinansował samorząd w ramach wydatków na współpracę finansową z organizacjami (1,2% budżetu)?

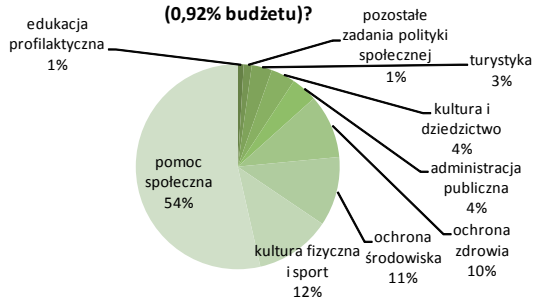

Miasto od 100 tys., woj. warmińsko-mazurski

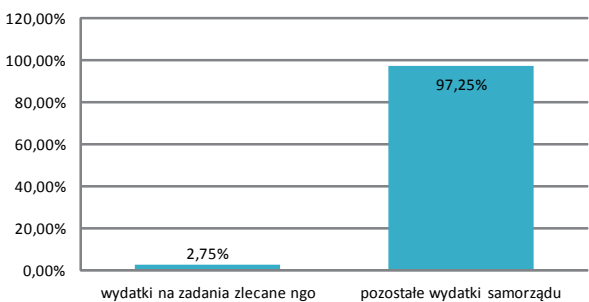
woj. warmińsko-mazurski

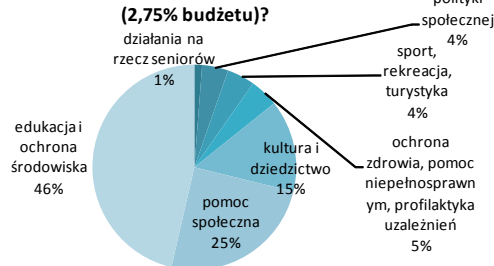
Jakie zadania sfinansował samorząd w ramach wydatków na współpracę finansową z organizacjami (0,92% budżetu)?

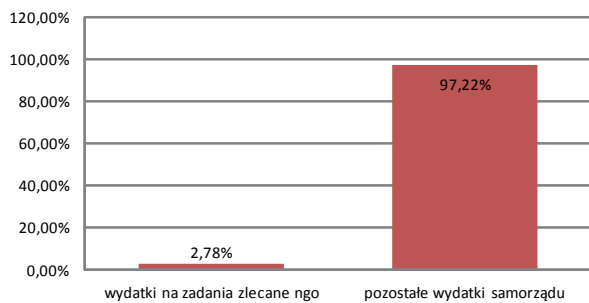
Miasto od 100 tys., woj. pomorskie

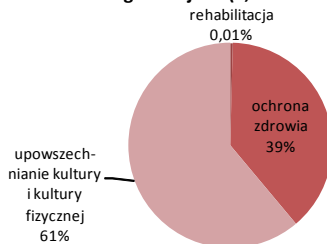
Jakie zadania sfinansował samorząd w ramach wydatków na współpracę finansową z organizacjami (2,75% budżetu)?

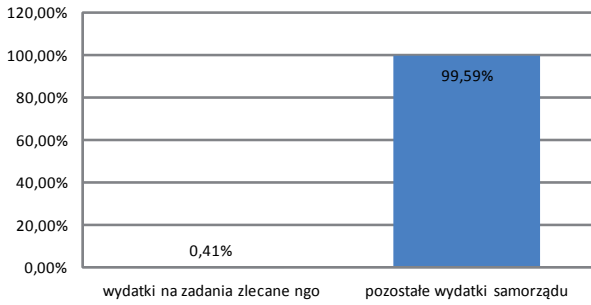
Miasto od 100 tys., woj. śląskie

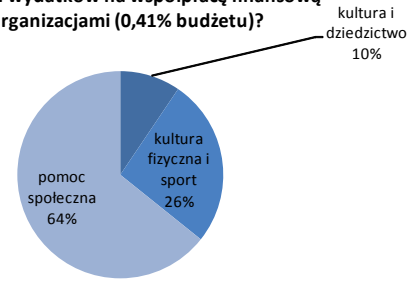
Jakie zadania sfinansował samorząd w ramach wydatków na współpracę finansową z organizacjami (2,78% budżetu)?

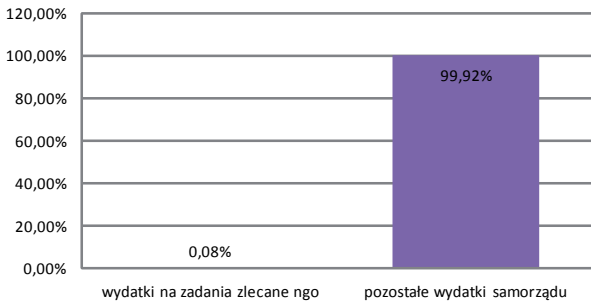
Powiat, woj. dolnośląskie

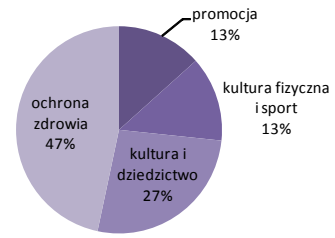
Jakie zadania sfinansował samorząd w ramach wydatków na współpracę finansową z organizacjami (0,41% budżetu)?

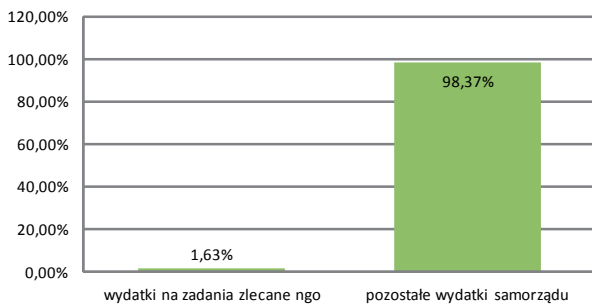
Powiat, woj. zachodniopomorskie

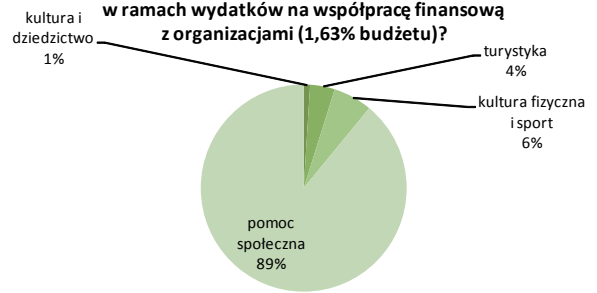
Jakie zadania sfinansował samorząd w ramach wydatków na współpracę finansową z organizacjami (0,08% budżetu)?

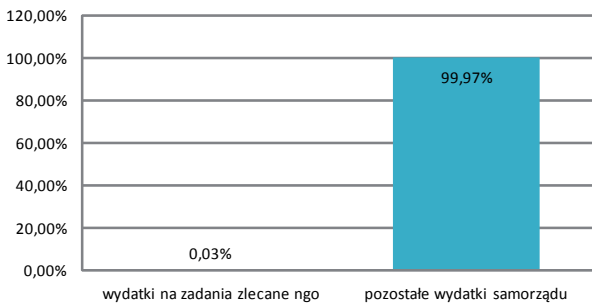
Powiat, woj. łódzkie

Jakie zadania sfinansował samorząd w ramach wydatków na współpracę finansową z organizacjami (1,63% budżetu)?

Powiat, woj. kujawsko-pomorskie

Jakie zadania sfinansował samorząd w ramach wydatków na współpracę finansową z organizacjami (0,03% budżetu)?

